

УДК 17+159.9:316.77:378.016

Бєлікова М.В.

к.і.н., доцент, доцент

Національний університет «Запорізька політехніка»

м. Запоріжжя, Україна

«ЕТИКА І ПСИХОЛОГІЯ МІЖНАРОДНОЇ КОМУНІКАЦІЇ»: НАВЧАННЯ ЦИФРОВИМИ ЗАСОБАМИ ПІДЧАС ПАНДЕМІЇ ТА ВІЙНИ

Перспективи дистанційної освіти, онлайн-викладання, зростатимуть у майбутньому в туристській освіті. Ця тенденція була простимульована процесом діджиталізації освіти у вищій школі України під час світової пандемії та війни. В наслідок чого у викладачів та студентів розвивалися нові компетенції, пов'язані з цифровими, інформативними та комунікативними технологіями [1]. У статті проведено аналіз досвіду викладання та результатів навчання дисципліни «Етика і психологія міжнародної комунікації» студентів магістратури спеціальності «Туризм» в умовах дистанційного навчання.

Методологію дослідження зумовлено «теорією поколінь» американських вчених Н. Хоува і В. Штрауса. Початок народження сучасних студентів покоління Z в Україні пов'язують з 2001 р., коли почалося входження Інтернету до повсякденного життя з використанням мобільних телефонів, SMS і MP3-плеєрів, YouTube. Покоління Z відповідає визначенню терміну «Digital Native» – «цифрові, діджиталізовані природно». Представники покоління Z надають перевагу практичним методам навчання зі зв'язком з реальним життям, володіють такими рисами, як креативність, гнучкість, незалежність і турбота про

навколишнє середовище [2]. Дистанційне навчання надало можливість створювати більш відповідні особливостям покоління Z умови для навчання. По-перше, оскільки вони краще засвоюють інформацію з більшим візуальним контентом, найбільше використання наочностей було саме під час дистанційного навчання (відео, фото, таблиць, документів, презентацій). По-друге, взаємодії студентів та викладачів стали більш активними та гнучкими в соцмережах та мобільних додатках. Викладачі відносяться до інших поколінь, а саме ВВ «Бєбі-бумери», – народжені у 1943 – 1963 рр. та Х, – народжені у 1964 – 1984 рр. Викладачам, які відносяться до покоління ВВ та Х, багатозадачність під час відео-конференцій була одним із найбільших викликів: допускати нових учасників, відмічати присутніх, читати лекцію, перемикаючи слайди, дивитись питання в чаті та відповідати на них. Щоб вдосконалити навичку проведення занять онлайн, по-перше, необхідно постійно тренуватися, по-друге, відслідковувати свій психоемоційний стан, щоб бути в ресурсному стані для проведення синхронних форм навчання, і, по-третє, лекцію або практичне заняття можна записувати на відео та аналізувати, щоб оптимізувати та вдосконалити в майбутньому.

Дисципліна «Етика і психологія міжнародної комунікації» за змістом складається з двох модулів. В першому модулі вивчаються поняття етика і професійна етика, які мають суттєві відмінності. Етика передбачає відношення до іншої людини як до цілі, а не як до засобу, професійна етика стосується питань відносин та комунікації між начальником і підлеглими, між колегами. В другому модулі дисципліни вивчається поняття «психологія міжнародної комунікації», яка на сьогодні є важливою як через посилення глобалізації, так і через те, що випускники спеціальності «Туризм» обслуговують іноземних клієнтів, працюють в багатонаціональних колективах за кордоном. В літературі частіше використовується термін «міжкультурна комунікація», знання та навички якої є актуальними для інтеграції команд з різних країн у міжнародному туризмі. Дисципліна є однією з найактуальніших у професійній підготовці магістрів спеціальності «Туризм»: її головна мета – надання майбутнім фахівцям

комплексу знань про основні норми професійної етики та психологічні основи міжнародної комунікації та можливості їх використання в туристичній діяльності. Навчальна дисципліна «Етика і психологія міжнародної комунікації» передбачає практичне застосування знань та вмінь їх грамотно використовувати в різних робочих ситуаціях. Складання резюме та проходження співбесіди у роботодавця передбачає завдання, де студенти мають зареєструватись в міжнародній професійній мережі LinkedIn та розмістити власне резюме українською та англійською мовами. Цей результат учбової діяльності надає можливість моніторити вакансії в мережі, проходити співбесіди, потенційно передбачає професійні комунікації з іноземцями. Ділова гра, яка емітує проходження співбесіди, ставить студентів в роль роботодавця або кандидатів на посаду. Використовується ситуаційний підхід, відпрацьовуються різні кейси, в залежності від бажаних для студентів місць працевлаштування (турагенство, екскурсійне бюро, ресторан, готель та ін.). Отриманий досвід буде корисним в майбутніх реальних життєвих ситуаціях.

Практична корисність та робота в команді використовується, коли студентам пропонується придумати віртуальні подарунки та квіти, якби їхнім босом або колегою був певний викладач кафедри; студенти об'єднують індивідуальні завдання і створюють спільне відео, яке викладається на YouTube та в соцмережах, таким чином відпрацьовуються soft skills.

Психологія міжнародної комунікації має розвивати в студентах психоемоційну готовність до професійного спілкування та ведення переговорів з представниками інших національностей. Для цього автором було розроблено індивідуальні завдання, використовуються інформаційні ресурси англійською мовою на YouTube каналі TEDx Talks. Студенти мали проаналізувати поведінкові, ментальні, культурні відмінності, про які йшла в них мова у відео спікерів різних країн, записати власне відео англійською/українською мовою разом з доповіддю у письмовій формі.

Організація синхронного навчання онлайн за допомогою відео має певні психоемоційні складнощі для викладачів і для студентів, особливо сільської

місцевості, у яких якість зв'язку низька і доводиться вимикати відео, щоб бути в змозі слухати лекцію, або вони знаходяться в однокімнатній квартирі, де батькам потрібно займатися власними справами і «присутність інших небажана. Для окремих студентів, які проживають в сільській місцевості, де мережа Інтернет надає можливість тільки використання асинхронних форм навчання, навіть немає технічної можливості прикріпити виконане завдання в Moodle, пропонується відсилати його на аналогічні канали зв'язку викладача. Для ефективної організації викладання дисципліни, по-перше, необхідна матеріально-технічна забезпеченість викладачів та студентів; по-друге, методична забезпеченість дисципліни (силабус, методичні вказівки), по-третє, психоемоційна готовність викладачів та студентів до самомотивації, самоорганізації та діяльності в умовах дистанційного навчання, по-четверте, необхідно розвивати компетенції відносно інформативних та комунікативних технологій, по-п'яте, адекватний моніторинг студентів, враховуючи їх місцезнаходження (безпечне/небезпечне місце під час війни, доступність та якість Інтернету для синхронного та асинхронного навчання); безперервна оптимізація комунікації для налагодження та забезпечення навчання.

Література:

1. Цвілій С.М., Гурова Д.Д., Кукліна Т.С., Журавльова С.М. Дистанційна освіта у післявоєнному просторі підготовки професіоналів з туризму та рекреації. *General regularities and models of science development*. Proceedings of the II International Scientific and Practical Conference. Zagreb, Croatia, January 09 – 10, 2023. С. 46-52.
2. Белікова М.В. Особливості вивчення професійної етики, психології міжнародної комунікації та дипломатичного протоколу в професійній підготовці майбутніх фахівців з туризму та готельно-ресторанної справи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2022. Вип. № 84. С. 152-157.